

Üniversite Öğrencilerinin Çevre Konularında Farkındalık, Bilinç ve Duyarlılık Seviyesinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma: Amasya Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü Örneği

Sultan Sevinç KURT KONAKOĞLU¹¹Amasya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Amasya

Geliş Tarihi (Received): 11.04.2020, Kabul Tarihi (Accepted): 19.05.2020

✉ Sorumlu Yazar (Corresponding author): sultansevinckurt@gmail.com

☎ +90 358 2500017 📠 +90 358 2500047

ÖZ

Dünyada sanayi devrimi sonrasında teknolojinin gelişmesine bağlı olarak hızlı kentleşme hareketleri, nüfus artışı, insanların doğayı bilinçsiz kullanımı ve doğaya hâkim olma düşüncesi görülmüştür. Yaşanan bu olayların sonucunda, doğal peyzaj dokusu bozularak doğa ile uyumlu olmayan kültürel peyzajlar ortaya çıkmış ve çevre sorunları insan yaşamını tehdit edecek önemli boyutlara ulaşmıştır. İnsanların çevreye bakış açılarını değiştirmeleri için üniversite öğrencilerinin çevre eğitimi alıp bilinçlenmeleri daha güvenli bir gelecek sağlamak adına önemlidir. Bu çalışmada, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü lisans programında eğitim gören öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinden olmak üzere toplam 112 öğrenci ile yüz yüze anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket sorularına verilen cevapların frekans (yüzde) değerleri ve sorular arasındaki ilişkiler Ki-Kare testi ile SPSS 16.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanılarak, öğrencilerin %84,3'ünün çevre ile ilgili konularda farkında, bilinçli ve duyarlı olduğu, %15,7'sinin ise farkında, bilinçli ve duyarlı olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversitede almış oldukları çevre içerikli dersler, öğrencilerin okudukları sınıf ile çevreye karşı olan farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okudukları sınıf haricinde demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine bağlı olmaksızın çevre sorunlarının farkında olduğu ve gündelik yaşamlarındaki tutum ve davranış biçimleri ile çevreye duyarlı olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amasya, çevre bilinci, çevre duyarlılığı, çevre eğitimi, çevre farkındalığı

A Study for Determining the Level of Consciousness, Awareness and Sensitivity of University Students on Environmental Issues: The Case Study of the Department of Urban Design and Landscape Architecture at the Amasya University, Turkey

ABSTRACT

Due to the development of technology after the industrial revolution in the world, rapid urbanization movements, population growth, people's unconscious use of nature and the idea of dominating nature have been observed. As a result of these events, the natural landscape texture has deteriorated and cultural landscapes that are incompatible with nature have emerged, and environmental problems have reached important dimensions that threaten human life. In order for university students to change their perspective on the environment, their environmental education and awareness should be provided to provide a safer future. This study aims to determine the environmental awareness,

environmental education and awareness levels of students studying in Amasya University Faculty of Architecture Urban Design and Landscape Architecture undergraduate program. For this purpose, a survey was applied to 112 students face to face, including first grade, second grade, third grade and fourth grade students. The frequency (percent) values of the answers given to the survey questions and the relationship between the questions were analyzed with the Chi-Square test using the SPSS 16.0 program. Research findings show that 84.3% of the students are aware, conscious and sensitive about environmental issues, and 15.7% are not aware, conscious and sensitive. It shows that there is a statistically significant relationship between environmental courses taken by students, students' classroom and the levels of awareness, consciousness and sensitivity towards the environment. It is concluded that students are aware of environmental problems and are sensitive to the environment with their attitudes and behaviors in their daily lives, regardless of their demographic and socio-economic characteristics.

Keywords: Amasya, environmental consciousness, environmental sensitivity, environmental education, environmental awareness

GİRİŞ

İnsanlığın başlangıcından günümüze kadar insan-doğa-çevre daima ilişki içerisinde. Leiss (1984)'e göre, insanoğlunun 'doğaya egemen olma' düşüncesi çok eski bir geçmişe sahiptir. Ancak bu düşüncenin, çağdaş dünya görüşü üzerinde kalıcı bir etki yaratması 18. yüzyılda olmuştur (Ertürk, 2018). 18. yüzyılda İngiltere'de başlayan sanayi devrimi öncesinde enerji üretimi bitki, hayvan, insanların el emeği ve kas gücünden yararlanılarak sağlanmıştır. Sanayi devrimiyle birlikte canlı enerji kaynaklarının yerini büyük ölçüde makine ve motorlar alarak insanoğlunun ürettiği ve tükettiği enerji düzeyi de artmıştır. Sanayi devrimi sonrası sanayileşmenin etkisiyle nüfusun artması, hızlı kentleşme hareketleri, insan ihtiyaç ve taleplerinin çoğalması, bilinçsiz tüketime bağlı olarak çevre sorunlarında artış görülmektedir. Bu durum, insanı doğadan uzaklaştırıp doğaya karşı duyarlılığını ortadan kaldırarak çevre sorunlarının büyük boyutlara ulaşmasına yol açmıştır. Çevre sorunlarının insan yaşamını tehdit edecek boyuta ulaşması tüm dünya ülkelerinin gündemine gelmiş ve küresel ölçekte çözüm bulunması gereken en önemli gündem maddesi olmuştur.

Ülkemizde 1982 Anayasası'nın 56. Maddesinde 'Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir, çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir' şeklinde belirtilmiştir (Çevre Kanunu, 2020). 2872 sayılı Çevre Kanunu ile de çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik devlete ve bireylere aktif olarak katılmaları gereken bir görev verilerek çevre hakkı birçok ülkede kabul edilen çağdaş bir yaklaşımla benimsenmiştir (Ertürk, 1996; Demirkaya, 2006).

Çevre kavramı günlük yaşamda herkes tarafından kullanılmakta olup farklı anlamlar yüklenerek değişik şekillerde tanımlanmıştır.

Çevre kelimesi Fransızca etrafında anlamına gelen 'environ' kelimesinden türeyerek İngilizce karşılığı 'environment' kelimesi olmuştur (Young, 2011). 2872 sayılı

Çevre Kanunu'nun 2. maddesine göre çevre, 'Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı' ifade etmektedir (Çevre Kanunu, 2020). Demir ve Çevirgen (2006) çevreyi doğal ve sosyal yaşam içerisinde yer alan insanların birbirleriyle olan iletişim süreçleri, ilişkiler ağı ve birbirlerinden etkilenmesi olarak tanımlamaktadır. Keleş ve ark.'na (2015) göre çevre; insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunarak fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etmenlerin toplamını oluşturan bir kavramdır. En geniş tanımıyla çevre, insanı kuşatan ve çevreleyen cansız her şeydir (UNDP, 1993). Çevre kavramı farklı kaynaklarda farklı şekillerde tanımlanmış olsa da tanımların ortak noktası çevrenin canlı ve cansız tüm varlıklarla karşılıklı etkileşimlerinin olmasıdır. İnsanların çevre konusunda doğru davranışlar kazanabilmesi için çevre bilincine sahip olması büyük önem taşımaktadır. Çevre sorunlarının temelinde eğitimsizlik, duyarsızlık ve çevre bilinci eksikliği yatmaktadır. İnsanlara çevre bilincinin kazandırılmasıyla çevre sorunları da çözümlenmiş olacaktır.

Çevre bilinci hem çevre sorunlarını önlemek hem de çevreyi korumak için insanlarda olması gereken bir düşünce biçimidir. Çevre bilinci temelde çevrenin farkında olma ve ona uyumlu davranabilmeyi gerektirmektedir (Nazlıoğlu, 1991). Çevre bilinci bireyin toplumsal olarak doğal çevresini kazanması, çevre duyarlılığı edinmesi, çevre ile ilgili sorunların çözülmesinde haklarını savunması ve tepkisini göstermesi için girişimlerde bulunması, çevreyi yok etmeden kullanması gereğinin kavranması, bütün tüketim alışkanlıklarında tasarrufun ön planda tutulması anlamına gelmektedir (Kızılaslan ve Kızılaslan, 2005; Öztekin, 2006). Çevre bilinci, çevre sorunları karşısında insan tutum ve davranışlarının da önemli bir göstergesi olup sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamayı desteklemektedir (Çolakoğlu, 2010). Çevre bilincine sahip bireyler, çevreye zarar verilmemesi, çevreye yararlı davranışlar sergilenmesi ve çevre sorunlarının çözümü hususunda bilinçli tüketim ve çevreci üretim anlayışını benimsemiştir (Çifci ve Şakacı, 2015; Onur ve ark.,

2016). Bu anlayış, uygulamaya geçilip davranışa dönüş-
tüğü zaman çevre bilincinin göstergesi olarak kabul edil-
mektedir. Çevre sorunlarını çözmenin en temel yolu,
toplumdaki bütün bireylere ciddi bir şekilde çevre eğiti-
minin verilerek çevre bilincinin kazandırılmasıdır. Çev-
reye yönelik yaklaşımların olumlu olarak değişmesi in-
sanların çevre bilincini artırmaktadır (Şafak ve Erkal,
1995; Bozkurt ve Cansüngü, 2002; Karataş, 2014).

Çevre eğitimi, mevcut ve olası çevre sorunlarının çö-
zümü için bireysel ya da ortak hareket noktasında insan-
lara bilgi, beceri, deneyim kazandırmasını sağlayarak
çevre bilincini geliştiren bir eğitim süreci olarak tanımlan-
maktadır (Karataş, 2014). Çevre eğitiminde çevre ile ilgili
konularda bilinçli, mevcut çevre sorunlarının çözümüne
katkı sağlayacak ve yeni sorunların oluşumunu engelle-
yecek, insanların davranışlarını olumlu yönde etkileyek-
rek yaşam boyu sürmesini sağlayacak bir yaklaşımdır
(Başal, 2003; Deniz ve Genç, 2010). Çevre eğitimi, in-
sanlara çevre bilincinin kazandırılmasında en önemli et-
ken ve koşul olarak görülmektedir. Bu doğrultuda çevre
ile ilgili derslerin eğitim kurumlarında okulöncesinden
başlayarak ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında zo-
runlu ders olarak okutulması, yükseköğretim kurumla-
rında ise ders müfredatında çevre konularına yer veril-
mesi gerekmektedir (Demirkaya, 2006; Karataş, 2014).

Ulusal ve uluslararası literatürde yer alan üniversite öğ-
rencilerine yönelik çevre eğitimi ve çevre bilinci ile ilgili
yapılmış çalışmalar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:

McKeown-Ice (2000), ABD'deki Amerikan Öğretmen
Eğitimi Kolejleri Birliği (AACTE) üyesi üniversitelerde öğ-
retmen yetiştiren eğitim programlarının çevre eğitim du-
rumunu değerlendirmiştir. Çalışmada, ABD'deki ünivers-
sitelerin çoğunda öğretmen adayı lisans öğrencilerine
daha bilinçli olmaları için çevre eğitimi verildiği ve çevre
eğitiminin uygulanmasının da ABD'deki üniversitelerde
farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çabuk ve Karacaoğlu'nun (2003) Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış ol-
duğu çalışmada, öğrencilerin yaş, cinsiyet, okuduğu
program ve sınıf gibi demografik özelliklerinin çevre du-
yarlılığına katkı sağlayıp sağlamadığı ele alınmıştır. Çal-
ışmada öğrencilerin okudukları program ve kişilik özel-
liklerine göre çevre duyarlılıkları arasında fark olduğu
belirlenmiştir.

Wong (2003) Çin'in başkenti Pekin'de üniversite öğren-
cileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, üniversite öğ-
rencilerinin Çin'in çevre ve kalkınma sorunlarına ilişkin
algılarını ortaya koymuştur. Çalışmanın sonucunda öğ-
rencilerin hem Çin'deki hem de dünyadaki çevre sorun-
larının farkında ve bilincinde olduğu, öğrencilerin çevreyi

korumak için daha fazla sivil toplum kuruluşlarının kurul-
ması gerektiğini belirttikleri tespit edilmiştir.

Morgil ve ark. (2004)'nin yapmış olduğu çalışmada, bil-
gisayar destekli eğitimin üniversite öğrencilerinin çevre
konularında farkındalık ve bilinç seviyelerini etkileme de-
recesi araştırılmıştır. Çalışma kimya öğretmenliği bölü-
münde son döneminde okuyan öğrenciler üzerinde ger-
çekleştirilmiştir. Öğrencilere ön test uygulandıktan sonra
2 hafta boyunca yoğun bir şekilde bilgisayar destekli öğ-
retim yöntemi uygulanmıştır. Bilgisayar destekli eğitim-
den sonra öğrencilerin çevre bilgisinin ve farkındalığının
arttığı, ancak başarı düzeyini tanımlamada çevre bilinci-
nin gücünün azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir ve ark. (2004)'nin yapmış olduğu çalışmada,
üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarının farkında olup
olmadığı ve bu konudaki tutumları tespit edilmiştir. Çal-
ışma tıp fakültesi birinci ve ikinci dönemlerinde okuyan
öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin
çevre sorunlarının neler olduğunu tam anlayamadıkları
ve çevre bilinçlerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmış-
tır.

Talay ve ark. (2004), Ankara Üniversitesi'nde eğitim gö-
ren lisans öğrencilerinin çevre sorunları hakkında bilgi
ve farkındalığını, çevreye karşı tutumlarını belirlemeye
yönelik yaptığı çalışmada, Ankara Üniversitesi sağlık bi-
limleri haricindeki lisans öğrencilerinin çevre sorunları-
nın farkında olduğunu belirlemiştir.

Ramirez (2006)'in yapmış olduğu çalışmada, Avust-
ralya'da endüstriyel tasarım programının bulunduğu 12
üniversitenin müfredatında çevresel sürdürülebilirlik ko-
nuları içeriğine sahip olup olmadığı ve öğrencilerin üni-
versitede tasarım programında aldıkları derslerin çevre
duyarlılığına katkı sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır.
Çalışmanın sonucunda 12 üniversitenin müfredatında
çevresel sürdürülebilirlik konuları içeriğinin yer aldığı ve
öğrencilerin üniversitede tasarım programında aldıkları
derslerden etkilenerek çevreye duyarlı tasarımlar yaptık-
ları tespit edilmiştir.

Özden (2008) Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi
öğretmen adayı lisans öğrencileri üzerinde yapmış ol-
duğu çalışmada, öğretmen adayı lisans öğrencilerinin
tutumları ile yaş, cinsiyet, okuduğu program ve sınıf gibi
demografik özelliklerinin, aile gelir düzeyinin, ebeveyn-
lerin eğitim düzeyi ve mesleği arasındaki ilişkinin öğren-
cilerin çevre farkındalığına katkı sağlayıp sağlamadığı
ele alınmıştır. Çalışmada öğrencilerin aile gelir düzeyi ile
ebeveynlerin eğitim düzeyi ve mesleği arasında ilişki ol-
duğu, aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin çevre so-
runlarının farkında olduğu belirlenmiştir.

Ozil ve ark. (2008) Kanada, Romanya ve Türkiye'deki mühendislik ve ekonomi alanlarındaki üniversite öğrencilerinin yenilenebilir enerji ve çevre konularındaki farkındalık düzeylerini belirlemiştir. Çalışma Kanada'da Dalhousie Üniversitesi ile Ryerson Üniversitesi, Romanya'da Sibiu Üniversitesi ile Bucharest Polytechnic Üniversitesi, Türkiye'de Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada üç ülkenin de yenilenebilir enerji ve çevre konularının farkında olduğu görülmüştür.

Segalás ve ark. (2009), İsveç'te Chalmers Teknik Üniversitesi, Hollanda'da Delft Teknik Üniversitesi, İsveç'te Catalonia Teknik Üniversitesi lisans mezunu öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada Avrupa Yükseköğretim Alanı (EHEA) tanımlayıcılarını kullanarak üniversitede sürdürülebilirlik kavramını daha önce duyup duymadığı ve sürdürülebilirlik yeterliklerinin uygun olup olmadığını ortaya koymuştur. Çalışmanın gerçekleştirildiği üç üniversitenin de lisans mezunu öğrencilerinin sürdürülebilirlik kavramını üniversitede duyduğu ve üniversitelerin sürdürülebilirlik yeterliklerinin sınıflandırılmasında aralarında küçük farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç ve İnal (2010)'ın yapmış olduğu çalışmada, çevre bilincinin üniversitede çevre ile ilgili bir ders alıp almaya bağlı olup olmadığı ortaya konulmuştur. Çalışma, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetim Bölümü'nde çevre eğitimi dersi alan ve Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde çevre eğitimi dersi almayan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çevre bilincinin ve çevre yaklaşımının üniversitede okunan bölüm ile ilgili olarak değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yaylı ve Berk (2010), Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, çevre sorunları dersini okuyan ve okumayan öğrencilerin çevre sorunlarına karşı duyarlılıkları ve davranışları ortaya konulmuştur. Dersi okuyan öğrencilerin dersi okumayan öğrencilere göre çevre sorunlarına karşı duyarlı olduğu görülmüştür.

Oğuz ve ark. (2010), Ankara ilinde farklı üniversitelerde eğitim gören peyzaj mimarlığı, çevre mühendisliği, şehir ve bölge planlama bölümü öğrencilerinin çevre sorunları ile ilgili farkındalık, tutum ve duyarlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, öğrencilerin çevre bilincinin düşük olduğu ve öğrencilerin seviyesi için yapılan programın yeniden gözden geçirilmesinin uygun görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Oğuz ve ark. (2011)'nin yapmış olduğu çalışmada, üniversite öğrencilerinin çevre bilinci ölçülmesi ele alınmıştır. Çalışma Ankara ilinde farklı üniversitelerde eğitim gören peyzaj mimarlığı, çevre mühendisliği, şehir ve bölge planlama bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre kavramını tam olarak tanımlayamadıkları, birinci sınıf ile dördüncü sınıf öğrencileri arasında çevre bilinci açısından fark olduğu, üniversitede verilen derslerin yeterli olmadığı görülmüştür.

Aminrad ve ark. (2011) Malezya Üniversitesi öğrencilerinin yaş ve eğitim düzeyi (lisans, yüksek lisans ve doktora) faktörlerine göre çevre farkındalığını belirlemek üzere bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin yaş ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu durumun çevre farkındalığına olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Aydın (2011), Karabük Üniversitesi'nde eğitim gören lisans öğrencilerinin çevre kavramı hakkında sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya koymuştur. Çalışma kapsamında öğrenciler çevre kavramına ilişkin metafor üretmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin çevre kavramına ilişkin sahip oldukları algıları anlamada ve açıklamada metaforların önemli bir araştırma aracı olduğu anlaşılmıştır.

Maffia ve ark. (2011), Minas Gerais Federal Üniversitesi'nde çevre bilimleri, matematik, biyoloji ile dil ve sanat bölümlerinde okuyan öğrencilerin çevre farkındalığını çizim tekniğini kullanarak analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda çevre bilimlerinde okuyan öğrencilerin matematik, biyoloji ile dil ve sanat bölümlerinde okuyan öğrencilere göre daha fazla sayıda çevre sorunu tespit ettiği, üniversitelerde çevre eğitimi içerikli derslerin sayısının artırılması gerektiği görülmüştür.

Gürbüz ve Çakmak (2012), Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bölümü öğretmen adayı lisans öğrencileri üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, öğrencilerin cinsiyetleri ile en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi açısından çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, öğrencilerin okudukları sınıf ile çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur.

Erdal ve ark. (2013)'nin yapmış olduğu çalışmada, Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencilerinin çevre ile ilgili konularda bilinç seviyelerinin belirlenmesi ele alınmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun çevre sorunlarının farkında ve çevre sorunlarına duyarlı olduğu, üniversitelerde çevre derslerinin zorunlu bir ders olarak okutulması gerektiğini savundukları tespit edilmiştir.

Karataş (2014), çevre sorunlarının çözümünde yükseköğretimde verilen çevre eğitiminin önemini vurgulayan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, daha güvenli bir gelecek için yükseköğretimde verilen çevre eğitiminin gençlerin çevre bilincine katkı sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Panth ve ark. (2015)'nin çalışmasında, 'Çevre, İnsan ve Toplum' dersi kapsamında lisans öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarını cinsiyet ve okudukları fakülte faktörüne göre incelemiştir. Dersi alan bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre çevreye karşı daha duyarlı ve bilinçli olduğu sonucuna varılmıştır.

Özen ve Özen (2017), Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin çevre konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, öğrencilerin hem dünyada hem de Türkiye'de yaşanan çevre sorunlarının, veteriner halk sağlığının önemini ve veteriner hekimliği uygulamalarına bağlı çevresel risklerin farkında olduğu belirlenmiştir.

Demirtaş ve ark. (2018) Ankara Üniversitesi Beypazarı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik fikirlerini ve çevresel okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin çevre okuryazarlığı düzeylerinin cinsiyete, aldıkları çevre eğitimine, okudukları programlara ve yurtdışı deneyimine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Gül ve ark. (2018)'nin yapmış olduğu çalışmada, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Kavak Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyeti, öğrenim gördüğü programı, aldıkları çevre dersi sayısı ve hayatlarının büyük bölümünün geçtiği yerleşim biriminin çevre bilincini etkileyip etkilemediği incelenmiştir. Çalışmada; bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre çevre bilincinin yüksek olduğu, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri program ile hayatlarının büyük bir bölümünün geçtiği yerleşim biriminin çevre bilincine etkisinin olmadığı, yükseköğretimde verilen çevre içerikli derslerin niteliği ile ilgili çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada; üniversitede lisans programında verilen çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağlayıp sağlamadığını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma bu amaç doğrultusunda, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Peyzaj mimarlığı; insan ile çevre arasındaki ilişkiyi irdeleyen, doğal ve kültürel kaynakları koruma-kullanma dengesi içerisinde tasarlanmasını, planlanmasını ve yö-

netilmesini ele alan, sanatı, bilimi, mühendisliği ve teknolojiyi birleştiren bir meslek disiplini olup mimarlık, şehir ve bölge planlama, ekoloji, jeoloji, coğrafya, ormancılık, ziraat, güzel sanatlar, toprak, botanik, sosyoloji gibi meslek disiplinleri ile etkileşim içerisindedir. Peyzaj mimarlığı meslek disiplininde amaç, doğadan koparılmış sosyal, fiziksel ve psikolojik açıdan baskı altında olan kent insanına doğa ile ilişki kurabileceği yeşil bir çevre yaratmak olduğu için peyzaj mimarlarının çevre sorunlarının farkında olup buna göre tasarım ya da planlama çözüm önerisi sunması beklenmektedir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada 'üniversite öğrencilerinin lisans programında almış oldukları çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağladığı yönünde' varsayımından yola çıkılmıştır. Çalışma, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı ile 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılında ders yürütücüsü olarak çevre eğitimi içerikli vermiş olduğum 'Kentsel-Çevresel Konu ve Kavramlara Giriş', 'Çevresel-Okur Yazarlık', 'Ekoloji Odaklı Planlama ve Tasarım' dersleri kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, üniversitede lisans programında verilen çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağlayıp sağlamadığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda daha önce bu konuda yapılmış Çabuk ve Karacaoğlu (2003), Özdemir ve ark. (2004), Oğuz ve ark. (2010, 2011), Erdal ve ark. (2013), Demirtaş ve ark. (2018), Gül ve ark. (2018)'nin çalışmalarından yararlanılarak 15 sorudan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anket çalışması derslerimi alan birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf olmak üzere toplam 143 öğrenciden gönüllü olan 112 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Anket sorularına verilen cevapların frekans (yüzde) değerleri SPSS 16.0 istatistik programında değerlendirilmiştir. Demografik özellikler ile ilgili birçok ilişki test edilmiştir. Öğrencilerin üniversitede almış oldukları çevre içerikli dersler, okudukları sınıf ile çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyeleri arasında ilişki olup olmadığı, öğrencilerin okudukları sınıf ile çevre kavramını doğru bir şekilde tanımlayıp tanımlayamadığı, öğrencilerin okudukları sınıf ile sürdürülebilirlik kelimesini daha önce duyup duymadığı Ki-Kare testi ile analiz edilmiştir. Bütün istatistik analizlerin %95 güven aralığında 0.5x0.5 varyansla, 0.1'lik hata payıyla gerçekleştirildiği kabul edilmiştir.

BULGULAR

112 öğrenci ile yüz yüze gerçekleştirilen anket çalışmasında, verilerin analizinde betimleyici istatistik yöntemleri kullanılarak verilere ait frekans (yüzde) değerleri tablolar halinde özetlenmiştir.

Çalışmaya katılan 112 öğrencinin %17,9'u birinci sınıf, %16,1'i ikinci sınıf, %50,9'u üçüncü sınıf, %15,2'si ise dördüncü sınıftır. Öğrencilerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikler açısından cinsiyet, yaş, yaşadığı yer ve ailesinin aylık gelir dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine göre dağılımları

ÖZELLİK		KİŞİ SAYISI	YÜZDE (%)
Cinsiyet	Bayan	55	49,1
	Erkek	57	50,9
Yaş	18-20	32	28,6
	21-23	64	57,1
	24-26	11	9,8
	27 ve üstü	5	4,5
Okuduğu sınıf	1. sınıf	20	17,9
	2.sınıf	18	16,1
	3.sınıf	57	50,9
	4.sınıf	17	15,2
İkamet ettiği yer	Köy	9	8,0
	İlçe	25	22,3
	Şehir	29	25,9
	Büyükşehir	49	43,8
Ailenin aylık geliri	0-500 TL	6	5,4
	500-1000 TL	3	2,7
	1000-1500 TL	13	11,6
	1500-3000 TL	38	33,9
	3000-5000 TL	36	14,3
	5000 TL ve üstü	16	14,3

Tablo 1'de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin %50,9'u erkek, %49,1'i bayandır. Öğrencilerin %57,1'nin 21-23 yaş aralığında olduğu, ikamet ettikleri yerin çoğunlukla %43,8 ile büyükşehir olduğu tespit edilmiştir. Ailelerinin aylık gelir durumlarına bakıldığında %33,9'u 1500-3000 TL aralığındadır.

Öğrencilere 'Çevre kavramı size ne ifade etmektedir?' şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş olup öğrencilerin %83,0'ü çevre kavramını doğru tanımlamış, %17,1'i çevre kavramını doğru ve yeterli biçimde tanımlayamamıştır. Çevre kavramını, daha çok birinci sınıf öğrencilerinin doğru bir şekilde tanımlayamadığı görülmüştür.

Öğrencilere daha önce (ilköğretim ya da ortaöğretim) herhangi bir çevre eğitimi alıp almadığı sorulmuştur. Ankete katılanların %32,1'i çevre eğitimi aldığı, %67,9'unun çevre eğitimi almadığı belirlenmiştir. 'Daha önce herhangi bir çevre etkinliğine katıldınız mı?' sorusuna katılanların %58,9'u 'Evet', %41,1'i 'Hayır' cevabını

vermiştir. Derslerim kapsamında ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri ile fidan dikimi etkinliği yapıldığı için öğrencilerin %58,9'u bu soruya 'Evet' cevabını vermişlerdir. 'Evet' cevabını veren öğrencilerin çoğu üniversite eğitimi süresince çevre etkinliğine katıldığını ilköğretim ya da ortaöğretimde çevre etkinliğine katılmadığını da belirtmiştir.

Öğrencilere Türkiye'de çevre konusunda faaliyet gösteren başlıca STK (Sivil Toplum Kuruluşları)'ları tanıyıp tanımadıkları sorulmuştur. Öğrencilerin %43,8'inin STK'ları tanıdığı, %56,2'sinin ise tanımadığı belirlenmiştir. TEMA, Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO), Türkiye Çevre Eğitimi Vakfı (TÜR-ÇEV), Greenpeace, AHBAP Derneğinin öğrenciler tarafından en çok bilinen STK'lar olduğu görülmüştür. 'Çevre faaliyeti yürüten üye olduğunuz bir STK, kuruluş ya da organizasyon var mı?' sorusuna katılanların %7,1'i 'Evet', %92,9'u 'Hayır' cevabını vermiştir. Bu soruya

'Evet' cevabı veren 8 kişinin %25'i AHBAP Derneğine, %75'i de TEMA Vakfına üye olduğunu belirtmiştir.

'Size göre Türkiye'de önemli çevre sorunları nelerdir?' diye sorulduğunda katılanların %15,8'i ilk sırada 'Hava kirliliği', %15,2'si ikinci sırada 'İklim değişikliği-küresel ısınma', %12,2'si üçüncü sırada 'Su kirliliği', %11,9'u

dördüncü sırada 'Çarpık kentleşme', %10,1'i beşinci sırada 'Doğal kaynakların azalması', %8,0'i 'Gürültü kirliliği', %7,7'si 'Görüntü kirliliği', %7,4'ü 'Toprak kirliliği', %5,4'ü 'Atıklardan doğan kirlilik', %3,9'ü 'Yangınlar', %2,1'i 'Baz istasyonları' ve %0,3'ü 'Diğer' cevabını vermiştir (Tablo 2). Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre, Türkiye'de görülen çevre sorunlarının farkında ve bilincinde olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilere göre Türkiye'de görülen önemli çevre sorunları dağılımı

ÇEVRE SORUNLARI	KİŞİ SAYISI	YÜZDE (%)
Hava kirliliği	53	15,8
İklim değişikliği-küresel ısınma	51	15,2
Su kirliliği	41	12,2
Çarpık kentleşme	40	11,9
Doğal kaynakların azalması	34	10,1
Gürültü kirliliği	27	8,0
Görüntü kirliliği	26	7,7
Toprak kirliliği	25	7,4
Atıklardan doğan kirlilik	18	5,4
Yangınlar	13	3,9
Baz istasyonları	7	2,1
Diğer	1	0,3
TOPLAM	336*	100,0

*Soru çoklu yanıt olduğu için kişi sayısı (N) örneklem hacmini geçmektedir.

Öğrencilerin %79,5'inin sürdürülebilirlik kelimesini daha önce duyduğu, daha çok birinci sınıf öğrencilerinin yer aldığı %20,5'inin de duymadığı görülmüştür. Öğrencilere 'Çevre duyarlılığı konusunda nasıl bir tutum sergileyebilirsiniz?' sorusu sorularak çevre duyarlılığı konusunda kendilerini '5'li Likert Ölçeği'ne göre değerlendirmeleri istenmiştir (Tablo 3). 5'li Likert ölçeğinde kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), fikrim yok (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde tanımlanmıştır. Ölçek puanının yüksek olması öğrencinin çevre ile ilgili

konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyesinin yüksek olduğunu, puanın düşük olması ise öğrencinin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyesinin düşük olduğunu göstermektedir.

Öğrencilere 'Çevre ve insan sağlığı açısından düşüncelerinizi size uygun olan seçeneği işaretleyiniz' sorusu sorularak kendilerini '5'li Likert Ölçeği'ne göre değerlendirmeleri istenmiş ve sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin çevre duyarlılığı konusundaki görüşleri dağılımı

BİLİNÇ DÜZEYİ	1	2	3	4	5
Cam, plastik, kâğıt çöplerini ayrı ayrı atmaya özen gösteririm	2,7	6,2	6,2	62,5	22,3
Alışverişlerimde bez torba/file kullanmayı tercih ederim	2,7	15,2	17,9	42,0	22,3
Elektrik/suyu gereksiz kullanmaktan kaçınırım	3,6	2,7	3,6	34,8	55,4
Ambalajında geri dönüşüm işareti olan ürünleri almaya özen gösteririm	4,5	24,1	35,7	26,8	8,9
Fosil yakıt tüketimini azaltmak için toplu taşıma aracı/bisiklet kullanmaya özen gösteririm	8,9	15,2	19,6	34,8	21,4
Çevreyi kirletenleri gördüğümde uyarırım	2,7	8,9	11,6	52,7	24,1
Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı tercih ederim	0,9	8,9	16,1	50,9	23,2
Çevre ile ilgili düzenlenen etkinliklere katılırım	8,0	19,6	26,8	30,4	15,2
Organik gıdaları alıp tüketmeye çalışırım	0,0	6,2	16,1	42,0	35,7

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Fikrim Yok, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4. Öğrencilerin çevre ve insan sağlığı açısından görüşleri dağılımı

BİLİNÇ DÜZEYİ	1	2	3	4	5
Bilinçsizce kullanılan tarım ilaçları ekolojik dengeyi olumsuz etkilemektedir	1,8	0,9	1,8	29,5	66,1
Doğal su kaynaklarının kirlenmesi biyolojik çeşitliliği doğrudan olumsuz etkilemektedir	1,8	0,0	0,9	21,4	75,9
Atıkların arıtılarak akarsu ve denizlere ulaştırılması gerekmektedir	10,7	7,1	7,1	17,0	58,0
Kentlerde yer alan yeşil alanlar insan sağlığı açısından olumlu etkilere sahiptir	1,8	1,8	0,9	13,4	82,1
Fabrikaların/çöp alanlarının konut alanlarına yakın olması insan sağlığını ve yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir	1,8	0,9	0,9	16,1	80,4
Kentlerde gürültü kirliliği insan sağlığını olumsuz etkilemektedir	0,9	0,0	3,6	35,7	59,8
Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması hava kirliliğinin azalmasını sağlamaktadır	1,8	0,9	0,9	16,1	80,4
Kentlerde görsel kirlilik (çarpık kentleşme, yeşil alan yetersizliği) beni rahatsız etmektedir	0,9	1,8	3,6	22,3	71,4

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Fikrim Yok, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3 ile 4 irdelendiğinde; öğrencilerin %84,3'ünün çevre ile ilgili konularda farkında, bilinçli ve duyarlı olduğu, %15,7'sinin ise farkında, bilinçli ve duyarlı olmadığı görülmüştür.

'Eğitim gördüğünüz yükseköğretim kuruluşunun çevre sorunlarına karşı yeterli hassasiyet gösterdiğine inanıyor musunuz?' sorusuna katılanların %20,5'inin 'Evet', %79,5'inin 'Hayır' cevabını vermiştir.

Bu çalışmada 'üniversite öğrencilerinin lisans programında almış oldukları çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve

duyarlılık seviyelerine katkı sağladığı yönünde' varsayımından yola çıkıldığı için öğrencilerin üniversitede almış oldukları çevre içerikli dersler ile çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyeleri arasında ilişki olup olmadığı Ki-kare testine göre karşılaştırılmıştır. Pearson Ki-kare değeri ($p=0,000$) 0,05'ten küçük olduğu için öğrencilerin üniversitede almış oldukları çevre içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağladığı sonucu elde edilmiştir. Benzer şekilde; öğrencilerin okudukları sınıfın da ($p=0,005$) çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine etki ettiği görülmüştür (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin okudukları sınıf ile çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyeleri arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Ki-kare değeri

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,966*	3	,005
Likelihood Ratio	14,444	3	,002
Linear-by-Linear Association	7,892	1	,005
N of Valid Cases	112		

*0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,46.

Öğrencilerin okudukları sınıf ile çevre kavramını doğru bir şekilde tanımlayıp tanımlayamadığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p=0,077$), yani öğrencilerin okudukları sınıf ile çevre kavramını doğru bir şekilde tanımlamaları birbirinden bağımsızdır (Tablo 6). Öğrencilerin okudukları sınıf ile sürdürülebilirlik kelimesini daha

önce duyup duymadığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p=0,000$) (Tablo 7). Birinci sınıf öğrencilerinin %65'i sürdürülebilirlik kelimesini daha önce duymadığını ilk defa üniversitede duyduğunu, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ise üniversitede lisans programında aldıkları çevre eğitimi içerikli derslerde duyduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin okudukları sınıf ile çevre kavramını tanımlama arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Ki-kare değeri

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,392*	6	,077
Likelihood Ratio	10,807	6	,095
Linear-by-Linear Association	2,706	1	,100
N of Valid Cases	112		

*7 cells (58,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,37.

Tablo 7. Öğrencilerin okudukları sınıf ile sürdürülebilirlik kelimesini duyma arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson Ki-kare değeri

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,031*	3	,000
Likelihood Ratio	25,416	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,969	1	,000
N of Valid Cases	112		

*3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,49.

Öğrencilerin okudukları sınıf haricinde demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine bağlı olmaksızın çevre sorunlarının farkında olduğu, çevre konusunda bilinçli olduğu ve çevreye duyarlı olduğu görülmektedir. Öğrenciler, bu durumun üniversitede lisans programında almış oldukları çevre eğitimi içerikli derslerle ilgili olduğunu ancak ülkemizde çevre sorunlarına karşı yeterli hassasiyetin gösterilmediğini belirtmişlerdir.

SONUÇLAR

Sanayi Devriminden sonra insanın doğaya bakış açısı değişmiş ve doğaya egemen olmaya çalışmıştır. İnsanoğlu doğal kaynakları hiç tükenmeyecekmiş gibi bilinçsizce kullanarak kentlerdeki yeşil alanları tahrip ederek betonlaşan ve gri tonlarına hâkim kentlere dönüştürmüştür. Bu durum; kentlerdeki yeşil alanlarda görülen parçalanma ve bağlantı kopukluğunun kent iklimi ve kent ekosistemi açısından önemli problemler oluşturmasına, çevre sorunlarının artmasına ve insan sağlığını tehdit edecek ciddi boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik ilkesi yok sayılarak kurulan kentler, dünyanın ekolojik dengesini olumsuz etkilemektedir. Çevre sorunlarının çözümünde insanların çevre bilincine sahip olması ve çevre eğitimi alması önemlidir. Çevre eğitimi, okul öncesi eğitimden başlayarak yükseköğretime kadar öğrencileri çevre sorunları hakkında eğitmenin bir yolu olarak görülmektedir. İnsanların çevreye bakış açılarını değiştirmeleri için üniversite öğrencilerine büyük sorumluluk düşmektedir, bu yüzden üniversite öğrencilerinin daha güvenli bir gelecek sağlamak adına çevre eğitimi alıp bilinçlenmeleri gerekmektedir.

Bu çalışmada, doğal ve kültürel kaynakları koruma-kullanma dengesi içerisinde tasarlanmasını, planlanmasını ve yönetilmesini ele alan, insan ile çevre arasındaki ilişkiyi irdeleyen, sanatı, bilimi, mühendisliği ve teknolojiyi birleştiren bir meslek disiplini olan peyzaj mimarlığı lisans öğrencilerinin üniversitede almış oldukları çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağlayıp sağlamadığı ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda Çabuk ve Karacaoğlu (2003), Özdemir ve ark. (2004), Oğuz ve ark. (2010, 2011), Erdal ve ark. (2013), Demirtaş ve ark. (2018), Gül ve ark. (2018)'nin yapmış olduğu çalışmalar incelenerek, üniversitede lisans programında verilen çevre eğitimi içerikli derslerin öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyelerine katkı sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular; öğrencilerin üniversitede almış oldukları çevre içerikli dersler, öğrencilerin okudukları sınıf ile çevreye karşı olan farkındalık, bilinç

ve duyarlılık seviyeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Benzer bir sonuç, Çabuk ve Karacaoğlu (2003)'nun, Kılıç ve İnal (2010)'ın, Yaylı ve Berk (2010)'in, Gürbüz ve Çakmak (2012)'in, Erdal ve ark. (2013)'nin, Gül ve ark.'nin (2018) yaptığı çalışmalarda da görülmüştür. Öğrencilerin ilköğretim ve ortaöğretimde çevre ile ilgili temel bilgilere sahip oldukları varsayıldığı için çalışmada bilgi seviyelerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmamıştır. Ancak, birinci sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre çevre kavramını tam ve doğru olarak ifade edemedikleri belirlenmiştir. Oğuz ve ark. (2011)'nin yapmış olduğu çalışmada da birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre kavramını tam olarak tanımlayamadıkları görülmüştür. Benzer şekilde; birinci sınıf öğrencilerinin sürdürülebilirlik kelimesini daha önce duymadığı ilk defa üniversitede duyduğu, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ise üniversitede lisans programında aldıkları çevre eğitimi içerikli derslerde sürdürülebilirlik kelimesini duyduğu belirlenmiştir. Bu bulgular çerçevesinde üniversitede çevre ile ilgili verilen derslerin sayısının özellikle birinci yarıyıldan itibaren artırılması gerektiği söylenebilir. Öğrencilerin çoğunun Türkiye'de görülen çevre sorunlarının farkında ve bilincinde olduğu, Türkiye'de çevre konusunda faaliyet gösteren başlıca STK'ları tanımalarına rağmen katılımcı olarak bu organizasyonlara ilgi göstermedikleri de belirlenmiştir. Wong (2003)'un, Talay ark. (2004)'nin, Oğuz ark. (2010, 2011)'nin, Erdal ark. (2013)'nin, Özen ve Özen (2017)'in yapmış olduğu çalışmalarda da üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarının farkında ve bilincinde olduğu, çalışma sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Sonuç olarak; Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde çevre eğitimi içerikli ders alan öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık sahibi olduğu, bilinç ve duyarlılık seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çevre ile ilgili konularda farkındalık, bilinç ve duyarlılık seviyeleri ile tutum ve davranışlarının doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Peyzaj mimarlığı insan ile çevre arasındaki ilişkiyi irdeleyen bir meslek disiplini olduğu için öğrencilerin çevre sorunlarının farkında olması, çevre ile ilgili konularda bilinç ve duyarlılık seviyesinin yüksek olması beklenen bir durumdur. Eğitim ömür boyu devam eden bir süreç olduğundan dolayı çevre eğitimi içerikli derslerin sadece üniversitede lisans programı içerisinde değil erken çocukluk döneminden itibaren verilmesi ve çevreye yönelik ders sayısının artırılması gerekmektedir. Çevre sorunlarının mücadelesinde çevre ile ilgili konularda farkındalık sahibi, bilinç ve duyarlılık seviyesi yüksek gençlere büyük sorumluluk düşmektedir. Bu yüzden üniversite öğrencilerinin lisans programında çevre eğitimi alıp bilinçlenmeleri daha güvenli ve sürdürülebilir bir gelecek sağlamak adına önemlidir.

KAYNAKLAR

- Aminrad, Z., Zakaria, S. Z. B. S., Hadi, A. S. (2011). Influence of Age and Level of Education on Environmental Awareness and Attitude: Case Study on Iranian Students in Malaysian Universities. *The Social Sciences*, 6 (1): 15-19.
- Aydın, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinin 'Çevre' Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi* 16 (26): 25-44.
- Başal, H., A. (2003). Okulöncesi Eğitimde Uygulamalı Çevre Eğitimi. In: *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Sevinç M. (eds.), Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 366-378.
- Bozkurt, O., Cansüngü, K. Ö. (2002). İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Eğitiminde Sera Etkisi İle İlgili Kavram Yanılgıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23: 61-72.
- Çabuk, B., Karacaoğlu, Ö. C. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 36 (1-2): 189-198.
- Çevre Kanunu (2020). Resmi Gazete (Sayı: 18132) (Web sayfası: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2872.pdf>) (Erişim tarihi: 29.01.2020).
- Çifci, S., Şakacı, B. K. (2015). Çevre Bilinçli Tüketicilerin Firmaları Ödüllendirme ve Cezalandırma İsteklilikleri: Kadın ve Erkek Tüketiciler Arasındaki Farklılıklar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi* 10 (1): 287-296.
- Çolakoğlu, E. (2010). Haklar Söyleminde Çevre Eğitiminin Yeri ve Türkiye'de Çevre Eğitiminin Anayasal Dayanakları. *TBB Dergisi*, 88: 151-171.
- Demir, C., Çevirgen, A. (2006). Ekoturizm Yönetimi. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Demirkaya, H. (2006). Çevre Eğitiminin Türkiye'deki Coğrafya Programları İçerisindeki Yeri ve Çevre Eğitimine Yönelik Yeni Yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 16 (1): 207-222.
- Demirtaş, N., Akbulut, M. C., Özşen, Z. S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Okuryazarlığı Üzerine Bir Araştırma: Beypazarı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Anadolu Çevre ve Hayvancılık Bilimleri Dergisi* 3 (1): 27-33.
- Deniş, H., Genç, H. (2010). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yaşadıkları Çevrede Bulunan Milli Parklara Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Isparta İli Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1: 9-25.
- Erdal, H., Erdal, G., Yücel, M. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Bilinç Düzeyi Araştırması: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 4: 57-65.
- Ertürk, H. (1996). Çevre Bilimlerine Giriş. Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları, Bursa.
- Ertürk, H. (2018). Çevre Bilimleri. Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Gül, S., Aydoğmuş, M., Çobanoğlu, İ. H., Türk, H. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Bilinçlerinin İncelenmesi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (3): 13-28.
- Gürbüz, H., Çakmak, M. (2012). Biyoloji Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19: 162-173.
- Karataş, A. (2014). Çevre Sorunlarına Yönelik Bir Çözüm Aracı Olarak Yükseköğretimde Çevre Eğitimi. 2. *Uluslararası Ahlak ve Çevre Sempozyumu*, 24-26 Kasım, 2014, Adıyaman, Türkiye, Sempozyum Kitabı, 418-425.
- Keleş, R., Hamamcı, C., Çoban, A. (2015). *Çevre Politikası*. İmge Kitapevi, Ankara.
- Kılıç, S., İnal, M. E. (2010). Yüksek Öğretimde Çevre Eğitimi Alan ve Almayan Öğrencilerde Çevre Bilinci: Niğde Üniversitesi Örneği. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3 (2): 70-83.
- Kızılaslan, H., Kızılaslan, N. (2005). Çevre Konularında Kırsal Halkın Bilinç Düzeyi ve Davranışları (Tokat İli Artova İlçesi Örneği). *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 1 (1): 67-88.
- Leiss, W. (1970). Utopia and Technology: Reflections on the Conquest of Natura. *International Social Science Journal*, 22 (4): 576-588.
- Maffia, A. M. C., Silva, E., Jacovine, L. A. G. (2011). Environment and environmental awareness: how university students conceive and act. *Acta Scientiarum: Biological Sciences*, 33 (2): 209-214.
- McKeown-Ice, R. (2000). Environmental Education in the United States: A Survey of Preservice Teacher Education Programs. *The Journal of Environmental Education*, 32 (1): 4-11.
- Morgil, İ., Arda, S., Seçken, N., Yavuz, S., Özyalçın Oskay, Ö. (2004). The Influence of Computer-Assisted Education on Environmental Knowledge and Environmental Awareness. *Chemistry Education Research and Practice*, 2 (5): 99-110.
- Nazlıoğlu, M. D. (1991). *Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Kadın ve Çevre, Sürdürülebilir Kalkınma El Kitabı*. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını, Ankara.
- Oğuz, D., Çakçı, İ., Kavas, S. (2010). Environmental awareness of university students in Ankara, Turkey. *Journal of Agricultural Research*, 5 (19): 2629-2636.
- Oğuz, D., Çakçı, İ., Kavas, S. (2011). Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 12: 34-39.
- Onur, A. Çağlar, A., Salman, M. (2016). Pazarlamanın Sürdürülebilir Gelişimdeki Rolü. *International Conference on Eurasian Economies*, October 11-13, 2012, Almaty, Kazakhstan, Kongre Kitabı, 389-396.
- Özdemir, O., Yıldız, A., Ocaktan, E., Sarışen, Ö. (2004). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Sorunları Konusundaki Farkındalık ve Duyarlılıkları. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 57 (3): 117-127.
- Özden, M. (2008). Environmental Awareness and Attitudes of Student Teachers: An Empirical Research. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 17 (1): 40-55.
- Özen, R., Özen, A. (2017). Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Sorunları Konusunda Görüşleri Üzerine Bir Çalışma. *Kocatepe Veterinary Journal*, 10 (4): 247-255.
- Özil, E., Uğursal, V. İ., Akbulut, U., Özpınar, A. (2008). Renewable Energy and Environmental Awareness and Opinions: A survey of University Students in Canada, Romania, and Turkey. *International Journal of Green Energy*, 5 (3): 174-188.
- Öztek, Z. (2006). İlk ve Ortaöğretimde Çevre Eğitimi. *II. Çevre Hekimliği Kongresi*, 18-21 Ocak, Ankara, Türkiye, Kongre Kitabı, 210-212.
- Panth, M. K., Verma, P., Gupta, M. (2015). The Role of Attitude in Environmental Awareness of Under Graduate Students.

- International Journal of Research in Humanities and Social Studies* 2 (17): 55-62.
- Ramirez, M. (2006). Sustainability in the education of industrial designers: the case for Australia. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 7 (2): 189-202.
- Segalàs, J., Ferrer-Balas, D., Svanström, M., Lundqvist, U., Mulder, K. F. (2009). What has to be learnt for sustainability? A comparison of bachelor engineering education competences at three European universities. *Sustainability Science*, 4 (1): 17.
- Şafak, G., Erkal, S. (1999). Çevre Eğitimi ve Aile. *Eğitim ve Bilim*, 23 (112): 63-66.
- Talay, İ., Gündüz, S., Akpınar, N. (2004). On the Status of Environmental Education and Awareness of Undergraduate Students at Ankara University, Turkey. *International Journal of Environment and Pollution*, 21 (3): 293-308.
- UNDP (1993). United Nations Development Program. Human Development Report. New York: United Nations Development Program.
- Wong, K. (2003). The Environmental Awareness of University Students in Beijing, China. *Journal of Contemporary China*, 12 (36): 519-536.
- Yaylı, H., Berk, Z. (2010). Kentsel Çevre Sorunlarına Karşı Bir Çözüm Önerisi: Akıllı Binalar. *Kent ve Toplum*, 1: 97-107.
- Young, G., L. (2011). *Environmental Encyclopedia*. Cengage Learning, Gale, China.
-